

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-76>

УДК 330.131:338

ДІАГНОСТИКА РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАЦІОНАРНОГО ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА

DIAGNOSTICS OF THE LEVEL OF AN ENTERPRISE'S ECONOMIC SECURITY IN NON-STATIONARY ECONOMIC ENVIRONMENT

Кравченко Ольга Олексіївна

доктор економічних наук, професор,
Державний університет інфраструктури та технологій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2258-2828>

Васюченко Павло Вікторович

кандидат педагогічних наук, доцент,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4850-1288>

Гаврилюк Олександр Михайлович

аспірант,
Державний університет інфраструктури та технологій
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-9200-7492>

Kravchenko Olha, Havryliuk Oleksandr

State University of Infrastructure and Technologies

Vasyuchenko Pavel

V. N. Karazin Kharkiv National University

Стаття присвячена актуальним питанням діагностики рівня економічної безпеки підприємств в умовах нестационарного економічного середовища. Показано, що сучасна економіка характеризується високою динамічністю, невизначеністю та волатильністю, а середовище – нестационарністю. В таких умовах діагностика стає ключовим фактором для забезпечення стабільності та конкурентоспроможності підприємств. Визначено, що найбільший вплив зовнішнього середовища на рівень безпеки функціонування підприємств здійснюється через ефективність інститутів державного управління, макроекономічні умови та регуляторна політика, зокрема рівень доступності фінансових ресурсів та розвиненість інфраструктури. Запропоновано діагностику внутрішнього середовища проводити за трьома ієрархічними рівнями (корпоративним, виробничим і структурним), що передбачає використання визначених інструментів оцінки діяльності підприємства.

Ключові слова: нестационарне економічне середовище, діагностика, оцінювання, інструменти оцінки, зовнішнє середовище, внутрішнє середовище, функціонування, підприємство.

The article is devoted to the topical issues of diagnosing the level of enterprises' economic security in a non-stationary economic environment. It is shown that the modern economy is characterized by high dynamism, uncertainty and volatility, and the environment is characterized by non-stationarity. In such conditions, diagnostics becomes a key factor in ensuring the stability and competitiveness of enterprises. The main tasks of diagnosing the level of enterprises' economic security are formulated, namely: identifying imbalances in the development of elements of the "enterprise – external environment" system, analyzing the reasons for the insufficient effectiveness of the enterprise's strategy and identifying its weaknesses, assessing the current position of the enterprise and forecasting its future, considering industry and global factors. It is determined that the greatest external influence on the level of security of enterprise functioning is the efficiency of public administration institutions, macroeconomic conditions and regulatory policy, in particular the level of availability of financial resources and the development of infrastructure. It is proposed to conduct diagnostics of the internal environment at three hierarchical levels (corporate, production, and structural). The corporate level involves studying the scale of production and the level of unit costs,

the level of capitalization of income, the geographical and product coverage of the market, and the competitive position of the enterprise. The production level involves analyzing the ratio of profit to the total cost of sales, the ratio of the total cost of sales to the cost of unsold products, the ratio of the total cost of sales to tangible production inventories, the ratio of sales volume to the amount of receivables, etc. The structural level involves assessing labor productivity, proportionality of the development of functions and elements of the system, time and quality parameters of the performance of functions, etc. It is proposed to use certain tools for assessing the enterprise's activities at each level of diagnostics of the enterprise's internal environment.

Keywords: non-stationary economic environment, diagnostics, assessment, assessment tools, external environment, internal environment, functioning, enterprise.

Постановка проблеми. Висока динамічність змін, невизначеність ринкових процесів та вплив глобальних кризових явищ вимагають від підприємств ефективних механізмів реагування на ризики, що виникають, перш за все, в ринковому середовищі. Це актуалізує питання забезпечення достатнього рівня економічної безпеки, яка виступає важливим фактором стабільного функціонування підприємств, особливо в умовах нестабільного економічного середовища. Забезпечення економічної безпеки дозволяє підприємству зберігати фінансову стійкість, мінімізувати негативний вплив зовнішніх загроз та адаптуватися до змін макро- і мікроекономічних умов. У таких умовах діагностика рівня економічної безпеки стає важливим етапом стратегічного управління підприємствами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним і практичним аспектам проведення діагностики діяльності підприємств, зокрема досягнутого рівня економічної безпеки присвячені дослідження провідних вчених. Необхідно відзначити публікації вчених, які розглядали різні складові економічної безпеки підприємств і їх оцінювання, а саме: Андрієнко М. М., Корж Л. О. [1], Диканя В. Л., Токмакової І. В., Овчиннікової В. О., Корінь М. В., Толстової А. В. [2], Завитій О. [3], Козлової В. [4], Кривов'язюка І. В., Голуб В. Я. [5], Химич І., Різник Н. [6], Вікнянської А. В., Харинівич-Яворська Д. О., Сагайдак М. П., Жаворонок А. В., Філіппов В. Ю. [7], Якимчук А., Валух А., Іртищевої І. [8] та інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Існуючий науковий доробок має значну теоретичну та практичну цінність. Однак зміна динаміки процесів у зовнішньому економічному середовищі, зниження їх передбачуваності, поява нових викликів, зокрема через повномасштабну військову агресію РФ проти України обумовлюють необхідність проведення досліджень щодо розробки методичних підходів до діагностики різних складових діяльності підприємств, зокрема рівня їх економічної безпеки.

При цьому особливий акцент має робитися на аналізі поточної та перспективної адаптованості підприємств до нових умов функціонування як одного з визначальних факторів, що визначають рівень їх економічної безпеки.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є розробка підходу до діагностики рівня економічної безпеки підприємства в умовах нестаціонарного економічного середовища

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна економіка набуває нестаціонарного характеру, що обумовлено динамічними змінами, технологічним розвитком і глобальними викликами. Згідно з теорією Баумоля У. [9], основним фактором нестабільності виступає інноваційна діяльність, яка сприяє формуванню нових ринків, зміні споживчих уподобань та руйнуванню застарілих бізнес-моделей [9]. Зокрема, технології штучного інтелекту вже суттєво трансформували медичну сферу, фінансовий сектор і логістичні процеси. Менк'ю Н. Г. зазначав, що нестаціонарність економіки проявляється у циклічних змінах рівнів попиту і пропозиції, коливаннях цін на сировинні ресурси та геополітичних кризах [10]. Тоді нестаціонарну економіку можна розглядати як систему, що постійно змінюється під впливом технологічних, політичних та соціальних чинників, ключовими характеристиками якої є такі: (1) динамічність (безперервні зміни в економічній структурі вимагають гнучкого управління та впровадження інноваційних стратегій); (2) невизначеність (складність прогнозування змушує підприємства коригувати свої стратегічні підходи та впроваджувати управлінські нововведення); (3) волатильність (різкі коливання цін, валютних курсів і вартості активів підвищують ризики); (4) технологічні зміни (інновації виступають ключовим рушієм економічного зростання).

Наслідком високої мінливості та непередбачуваності макро- і мікроекономічних процесів є значне ускладнення управління діяльністю підприємств і формування підвищених

вимог до рівня їх економічної безпеки. Також зростання нестаціонарності економічного середовища сприяє підвищенню рівня ризиків, що впливає на фінансову стабільність підприємств, їх інвестиційну активність та конкурентні позиції на ринку. Висока волатильність економічних показників вимагає впровадження ефективних інструментів діагностики для прийняття необхідних управлінських рішень та підвищення адаптивності бізнес-моделей підприємств.

З позиції стратегічного менеджменту діагностика є структурованою процедурою збору, систематизації, аналізу та оцінки інформації з метою ідентифікації проблемних аспектів у системі «підприємство – зовнішнє середовище» та прийняття на цій основі стратегічних управлінських рішень.

Серед основних завдань діагностики рівня економічної безпеки можна виділити наступні:

- виявлення диспропорцій у розвитку елементів системи «підприємство – зовнішнє середовище», що включає в себе аналіз взаємозв'язків між внутрішніми ресурсами підприємства та зовнішніми ринковими умовами з метою виявлення структурних дисбалансів. Це включає оцінку відповідності виробничих потужностей, фінансових можливостей, кадрового потенціалу та технологічного забезпечення актуальним ринковим вимогам і конкурентному середовищу;

- аналіз причин недостатньої ефективності стратегії розвитку підприємства та визначення її слабких місць, що передбачає виявлення факторів, що негативно впливають на реалізацію стратегічних цілей компанії, включаючи недостатню адаптацію до нестаціонарного ринкового середовища, низьку технологічну модернізацію, неефективну маркетингову політику або неконкурентоспроможні фінансові механізми. Результати аналізу дозволяють сформулювати напрями корекції стратегії, що сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності підприємства;

- оцінка поточної позиції підприємства та прогнозування його майбутнього з урахуванням галузевих і глобальних чинників, тобто комплексне дослідження фінансово-економічних показників, рівня конкурентоспроможності, ринкових трендів та макроекономічних факторів. Важливим аспектом є аналіз змін у галузевому ландшафті, технологічному прогресі, державному регулюванні та міжнародній кон'юктурі. Прогнозування розвитку підприємства сприяє формуванню адаптивних управлінських рішень та вибору оптимальної

стратегії для забезпечення його стабільного зростання.

Діагностика не є оперативним аналізом, а сучасний підхід до її проведення передбачає оцінку конкурентних переваг, аналіз позицій підприємства, ідентифікацію та ранжування стратегічних бізнес-одиниць і ключових компетенцій, а також визначення загроз і можливостей з урахуванням впливу як внутрішніх, так і зовнішніх факторів.

Діагностика рівня економічної безпеки підприємства повинна охоплювати аналіз факторів, що впливають як на його внутрішню стабільність, так і на зовнішні умови діяльності. Зовнішнє середовище має вирішальне значення для формування рівня економічної безпеки, оскільки саме воно визначає загальні умови функціонування підприємства та перспективи його розвитку. Серед основних чинників впливу можна виділити макроекономічні умови, регуляторну політику, рівень конкуренції, технологічні зміни і глобальні кризові явища. Економічна нестабільність, коливання валютних курсів та інфляційні процеси можуть призводити до зниження фінансової стійкості підприємства, обмеження його інвестиційних можливостей та зростання ризиків.

Регуляторні зміни, пов'язані з новими вимогами до оподаткування, митної політики чи екологічних стандартів, можуть змінювати економічні умови діяльності підприємств. Технологічний прогрес, у свою чергу, визначає необхідність адаптації підприємств до нових бізнес-моделей, цифровізації процесів та модернізації матеріально-технічної бази. Глобальні виклики, такі як економічні кризи, геополітичні конфлікти чи пандемії, можуть спричиняти порушення ланцюгів постачання, зменшення доступу до міжнародних ринків та скорочення фінансових потоків.

International Liberty Institute розробив Індекс економічної безпеки, який дозволяє оцінювати національну систему економічної безпеки України з урахуванням внутрішніх та зовнішніх ризиків і загроз. Оцінка базується на 59 показниках, згрупованих у вісім ключових категорій (правові, інституційні показники; макроекономічні; монетарні, фінансові; податкові, бюджетні; регуляторні; інфраструктурні; соціальні; нематеріальні). Як показало дослідження International Liberty Institute, у 2024 році в Україні Індекс економічної безпеки становив 35,2 бали, що відповідає помаранчевому рівню небезпеки [11]. Як видно з рис. 1, найбільша небезпека формується показниками категорій «Податки, бюджет»,

«Гроші, фінанси», «Макроекономіка» і «Інфраструктура».

За оцінками експертів International Liberty Institute, «Україна перебуває в епіцентрі глобальних ризиків і загроз...», що обумовлює потребу у створенні дієвої національної системи економічної безпеки [11]. Для забезпечення її ефективності ключовими чинниками виступають розвиток конкурентоспроможного виробництва, впровадження передових технологій, активна інтеграція в міжнародні та регіональні економічні процеси, а також формування умов для зростання людського капіталу.

Суттєвий вплив на економічну безпеку має ефективність інститутів державного управління, макроекономічні умови та регуляторна політика, зокрема рівень доступності фінансових ресурсів та розвиненість інфраструктури. Постійні структурні зміни та економічні виклики потребують масштабного реформування державних інститутів для забезпечення стійкості та економічного зростання. В економічній моделі, яка була сформована в країні до початку повномасштабної військової агресії РФ проти України, саме державне управління виступало джерелом основних загроз та обмежень для прискореного економічного

розвитку, технологічної модернізації та формування підприємницького капіталу.

Чинна економічна система має значні прогалини у правовому, податковому, регуляторному та фінансово-інституційному аспектах, що значно знижує її конкурентоспроможність у європейському та світовому контексті. Високий рівень економічних і безпекових ризиків, дефіцит інвестицій, низька продуктивність праці та слабка інтеграція у глобальну торгівлю негативно впливають на соціально-економічний розвиток країни, створюючи загрози життю, здоров'ю та добробуту громадян.

Діагностика внутрішнього середовища підприємства має передбачати здійснення аналізу в трьох основних площинах, кожна з них має власні цілі, завдання, параметри оцінювання та відповідні діагностичні критерії, а саме: корпоративний, виробничий та структурний (табл. 1).

Розглянемо ієрархічні рівні діагностики та їхні ключові параметри. Корпоративний рівень передбачає вивчення масштабів виробництва та рівня питомих витрат, рівня капіталізації доходів, географічного та товарного охоплення ринку, конкурентну позицію підприємства. Цей рівень дослідження дозволяє комплексно визначити його стійкість,

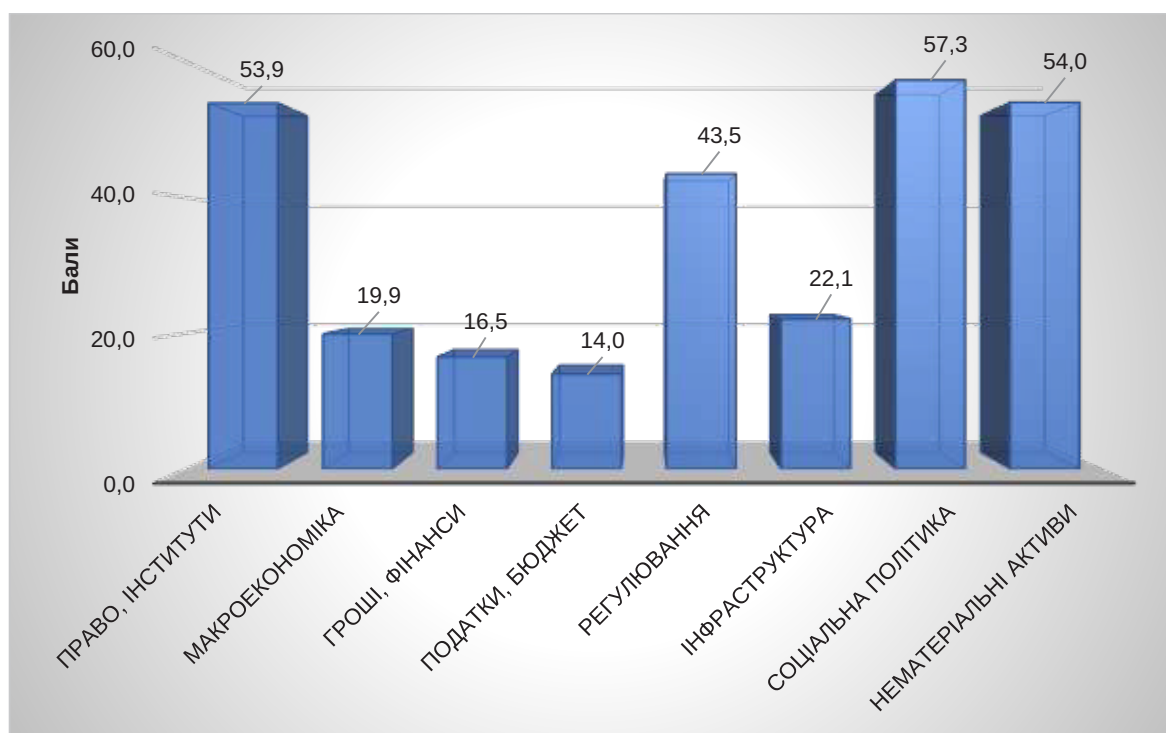

Рис. 1. «Внесок» окремих категорій показників в Індекс економічної безпеки в Україні в 2024 році

Джерело: сформовано авторами на основі [11]

Таблиця 1

Ієрархічні рівні діагностики внутрішнього середовища підприємства

Рівень діагностики	Зміст діагностики
Корпоративний	Системний аналіз підприємства як інтегрованої, відкритої та динамічної структури, що функціонує в умовах змінного економічного середовища; оцінювання фінансово-економічних показників, стратегічного напрямку розвитку та ринкової вартості організації.
Виробничий	Стратегічний аналіз бізнес-активів, оцінка ефективності виробництва продукції та виробничо-економічних параметрів, що визначають їхню ринкову привабливість; оптимізація структури бізнесу, аналіз конкурентних переваг та визначення перспектив розвитку кожної складової портфеля підприємства.
Структурний	Оцінювання ефективності внутрішніх процесів підприємства, аналіз взаємодії між його структурними підрозділами та рівня виконання ключових управлінських функцій.

Джерело: сформовано авторами

конкурентоспроможність та перспективи розвитку з урахуванням глобальних і галузевих тенденцій.

Виробничий рівень передбачає аналіз співвідношення прибутку (за окремими видами продукції і в цілому) до загальної вартості продажів, співвідношення загальної вартості продажів та вартості нереалізованої продукції, співвідношення загальної вартості продажів і матеріальних виробничих запасів, співвідношення обсягу реалізації до суми дебіторської заборгованості тощо. Цей рівень дослідження охоплює оптимізацію структури бізнесу, аналіз конкурентних переваг і визначення перспектив розвитку підприємства.

Структурний рівень передбачає оцінювання продуктивності праці, пропорційності розвитку функцій та елементів системи, часових та якісних параметрів виконання функцій тощо. Цей рівень дослідження охоплює перевірку відповідності операційної діяльності цілям розвитку підприємства, досягнутого рівня економічної безпеки, оптимізацію функціональних зв'язків та удосконалення механізмів внутрішнього управління.

При проведенні діагностики може бути використаний широкий спектр інструментів оцінки діяльності підприємства, які зосереджуються на окремих складових економічної системи, найчастіше на стані активів та рівні конкурентоспроможності. Для корпоративного рівня найпоширенішими методами є метод Нортон і Каплана, метод Бостонської консультаційної групи (BCG), який фокусується на оцінці активів та їхньому відтворенні, пофакторний метод аналізу, а також метод кругових діаграм для оцінки конкурентних позицій підприємства та його структурних оди-

ниць. Для виробничого рівня ефективними є ABC-аналіз, метод «витрати-прибуток», метод оцінки стратегічних бізнес-одиниць (СБЕ), «Бостонська матриця», а також метод Парето, який базується на клієнтоорієнтованому підході та аналізі рівня задоволеності споживачів. Для структурного рівня доцільним є використання SWOT-аналізу, спрямованого на ідентифікацію сильних і слабких сторін у функціонуванні структурних підрозділів, а також методу ключових показників ефективності (KPI) для комплексної оцінки рівня виконання управлінських функцій, аналіз продуктивності та виявлення критичних зон для вдосконалення. На всіх трьох рівнях діагностики доцільно застосовувати бенчмаркінг як еталонне порівняння, а також методи ідентифікації «вузьких місць», визначення сильних та слабких сторін внутрішнього середовища підприємства.

Висновки. У процесі дослідження встановлено, що сучасна економіка характеризується високою динамічністю, невизначеністю та волатильністю. Це дозволяє розглядати економічне середовище як нестаціонарне і, в свою чергу, обумовлює необхідність підвищеної уваги до рівня економічної безпеки підприємств. Діагностика рівня економічної безпеки підприємства має ключове значення для забезпечення його стабільності та конкурентоспроможності. Впровадження ефективних методів і підходів до діагностики дозволяє оцінити стан підприємства, визначити його сильні та слабкі сторони, а також ідентифікувати можливості розвитку.

Зовнішні фактори, такі як макроекономічні умови, технологічні зміни та глобальні ризики, значно впливають на фінансову стійкість під-

приємств та їхню здатність адаптуватися до викликів. Регуляторна політика та державне управління також відіграють важливу роль у формуванні загальних умов функціонування підприємств та визначенні їх стратегічних напрямків розвитку. З огляду на необхідність забезпечення економічної безпеки, ключовими управлінськими завданнями є розвиток конкурентоспроможного виробництва, впровадження передових технологій і інтеграція в міжнародні економічні процеси. Викорис-

тання діагностичних інструментів, таких як бенчмаркінг, стратегічний аналіз та оцінка бізнес-портфеля, сприяє формуванню ефективних рішень для стабільного функціонування підприємства.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку інтегральних кількісних показників для оцінювання рівня економічної безпеки підприємства, а також технології вироблення управлінських рішень для його підтримки або збільшення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Андрієнко М. М., Корж Л. О. Економічна діагностика конкурентоспроможності підприємства на ринку транспортних послуг. *Бізнес Інформ*, 2022. 11. Р. 149–154.
2. Дикань, В. Л., Токмакова, І. В., Овчиннікова, В. О., Корін, М. В., Толстова, А. В. Економічна діагностика. Харків : УкрДУЗТ, 2022. 284 с.
3. Завитій О. Роль фінансової діагностики в діяльності підприємства. *Інститут бухгалтерського обліку: контроль та аналіз в умовах глобалізації*, 2021. 1-2. С. 33–41.
4. Козлова В. Економічна діагностика в системі інформаційного забезпечення прийняття управлінського рішення. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*, 2022. 312.6 (2). Р. 196–201.
5. Кривов'язюк І. В., Голуб В. Я. Обґрунтування господарських рішень на основі результатів комплексного діагностичного аналізу діяльності провідних світових машинобудівних корпорацій. *Ефективна економіка*. 2017. № 10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/index.php/pdf/10_2018/pdf/1_2017/101.pdf?op=1&z=5799 (дата звернення: 10.04.2025).
6. Химич І., Різник Н. Фінансово-економічний аналіз підприємства: основа прогнозування позитивних результатів за кризових умов. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*, 2024. 3 (1). С. 62–71.
7. Viknianska A., Kharynovych-Yavorska D., Sahaidak M., Zhavoronok A., Filippov V. Methodological approach to economic analysis and control of enterprises under conditions of economic systems transformation. *Scientific Bulletin of National Mining University*. 2021. 4. Р. 150–157.
8. Yakymchuk A., Valyukh A., Irtysheva I. Economic diagnostics and management of eco-innovations: Conceptual model of taxonomic analysis. In *Intelligent Human Systems Integration 2021: Proceedings of the 4th International Conference on Intelligent Human Systems Integration (IHSI 2021): Integrating People and Intelligent Systems*, February 22-24, 2021, Palermo, Italy. Р. 573–579.
9. Baumol W. J. *The free-market innovation machine: analyzing the growth miracle of capitalism*. Princeton : Princeton University Press. 2002. 344 p.
10. Mankiw N.G. *Principles of Economics*. Boston : Cengage Learning. 2014. 880 p.
11. International Liberty Institute. Індекс економічної безпеки України 2024. URL: <https://www.ilibertyinstitute.org/index/ekonomichna-bezpeka> (дата звернення: 30.04.2025).

REFERENCES:

1. Andriyenko M. M., Korzh L. O. (2022) Ekonomichna diahnostryka konkurentospromozhnosti pidpryyemstva na rynku transportnykh posluh [Economic diagnostics of the competitiveness of an enterprise in the transport services market]. *Biznes Inform*, no 11, pp. 149–154. (in Ukrainian)
2. Dykan', V. L., Tokmakova, I. V., Ovchynnikova, V. O., Korin', M. V., Tolstova, A. V. (2022) Ekonomichna diahnostryka [Economic diagnostics]. Kharkiv : UkrDUZT. 284 p. (in Ukrainian)
3. Zavytiy O. (2021) Rol' finansovoi diahnostryky v diyal'nosti pidpryyemstva [The role of financial diagnostics in the activities of an enterprise]. *Instytut bukhhalters'koho obliku: kontrol' ta analiz v umovakh hlobalizatsiyi*, no. 1-2. pp. 33–41. (in Ukrainian)
4. Kozlova V. (2022) Ekonomichna diahnostryka v systemi informatsiynoho zabezpechennya pryynyattya upravlins'koho rishennya [Economic diagnostics in the information support system for making managerial decisions]. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*, no. 312.6 (2), pp. 196–201. (in Ukrainian)

5. Kryvov"yazyuk I.V., Holub V.Ya. (2017) Obgruntuvannya hospodars'kykh rishen' na osnovi rezul'tativ kompleksnoho diahnostychnoho analizu diyal'nosti providnykh svitovykh mashynobudivnykh korporatsiy [Substantiation of business decisions based on the results of a comprehensive diagnostic analysis of the activities of the world's leading machine-building corporations]. *Efektivna ekonomika*, no. 10. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/index.php/pdf/10_2018/pdf/1_2017/101.pdf?op=1&z=5799 (accessed April 2025). (in Ukrainian)
6. Khymych I., Riznyk N. (2024) Finansovo-ekonomichnyy analiz pidpryyemstva: osnova prohnouzuvannya pozytyvnykh rezul'tativ za kryzovykh umov [Financial and economic analysis of the enterprise: the basis for predicting positive results in crisis conditions]. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*, vol. 3, no. 1, pp. 62–71. (in Ukrainian)
7. Viknianska A., Kharynovych-Yavorska D., Sahaidak M., Zhavoronok A., Filippov V. (2021) Methodological approach to economic analysis and control of enterprises under conditions of economic systems transformation. *Scientific Bulletin of National Mining University*, no 4, pp. 150–157.
8. Yakymchuk A., Valyukh A., Irtysheva I. (2021) Economic diagnostics and management of eco-innovations: Conceptual model of taxonomic analysis. In *Intelligent Human Systems Integration 2021: Proceedings of the 4th International Conference on Intelligent Human Systems Integration (IHSI 2021): Integrating People and Intelligent Systems*, February 22-24, 2021, Palermo, Italy. P. 573–579.
9. Baumol W. J. (2002) *The free-market innovation machine: analyzing the growth miracle of capitalism*. Princeton : Princeton University Press. 344 p.
10. Mankiw N. G. (2014) *Principles of Economics*. Boston : Cengage Learning. 880 p.
11. International Liberty Institute. Indeks ekonomichnoyi bezpeky Ukrayiny 2024 [Ukraine Economic Security Index 2024]. Available at: <https://www.ilibertyinstitute.org/index/ekonomichna-bezpeka> (accessed April 2025). (in Ukrainian)